

Voortgang onderzoek toepassing modernisering omgevingsveiligheid Amersfoort, 13 september 2016

Op dinsdag 13 september zijn de onderzoeksbureaus die de concrete toepassing van de beleidsvernieuwing omgevingsveiligheid in beeld brengen, samengekomen met de begeleidingscommissie (BC). De BC bestaat uit het Ministerie van Infrastructuur en Milieu, RIVM, de Provincie Zuid-Holland, DCMR, het Havenbedrijf Rotterdam en de Vereniging van de Nederlandse Chemische Industrie. Vertegenwoordigers van Brandweer Nederland en twee omgevingsdiensten waren afwezig. Het doel van deze bijeenkomst was inzicht krijgen hoe de beleidsvernieuwing, zoals die nu in de concept besluiten bij de Omgevingswet is verwoord, in de praktijk uitpakt.

Arjan Boxman van het RIVM presenteerde de rode draad vanuit de voorlopige resultaten van het onderzoek modernisering omgevingsveiligheid. Het onderzoek wordt uitgevoerd door de adviesbureaus Antea, Arcadis, Royal HaskoningDHV en AVIV. Op basis van de stand van zaken op 13 september wordt door de adviesbureaus geconcludeerd dat de beleidsvernieuwing goed toepasbaar en uitlegbaar is, wel zijn enkele uitdagingen geïdentificeerd waarvoor oplossingsrichtingen zijn aangedragen. De adviesbureaus hebben vervolgens de inhoudelijke vragen van de BC beantwoord. Het ministerie heeft de beleidsmatige vragen zo goed als in dit stadium mogelijk is beantwoord.

Buitenactiviteiten, zoals festivals, is een punt dat volgens de BC nog aandacht behoeft. De focus van de beleidsvernieuwing ligt op de bescherming binnenshuis. Voor evenementen waarbij een massa mensen buiten aanwezig is, moet de bescherming apart worden beoordeeld. Momenteel kennen we hiervoor bij voorbeeld de evenementenvergunning. In het eindrapport moet voor dit onderwerp een apart hoofdstuk worden opgenomen. Bij voorkeur wordt dit opgesteld in samenwerking met Brandweer Nederland.

In de beleidsvernieuwing *lijkt* de focus te liggen op het enkel voorkomen van doden, als maat voor de maatschappelijke ontwrichting bij een ongeval met gevaarlijke stoffen. Meerwaarde is echter dat de aandachtsgebieden nu ook inzicht geven over de economische schade bij brand en explosie en over de bescherming van personen binnenshuis. Dat onderstreept het belang van een goede communicatie over de reden om voor een gescheiden aanpak te kiezen voor de effecten binnenshuis en in de open lucht.

Een vraag van de onderzoekers betreft de bronmaatregelen. Hoe wordt innovatie bij bedrijven verder gestimuleerd? IenM geeft aan dat dit via het vergunningenspoor en de contour van het plaatsgebonden risico plaatsvindt. De beleidsvernieuwing maakt wel duidelijk dat er geen automatisme is dat als de omgeving meer of dichterbij zou willen bouwen, de risicobron maar meer omgevingsmaatregelen moet nemen om dit mogelijk te maken.

Bij het afbakenen van de aandachtsgebieden ligt de focus op de bescherming binnenshuis. Bij de voorschriftengebieden ligt de focus op de omgevingsmaatregelen om deze bescherming te vergroten. De onderzoekers vragen in dit kader aandacht voor de indicator voor het gifwolk aandachtsgebied. Als alternatief wordt een variant aangedragen waarbij rekening wordt gehouden met de duur, het verloop en de intensiteit van mogelijke scenario's. Bijvoorbeeld als een gebouw slechts 8 minuten in een gifwolk aanwezig is, zijn mensen binnen al beter beschermd. Dat betekent dat de duur, het verloop en de intensiteit van de effecten van mogelijke scenario's bepalend zijn voor de afbakening van deze gebieden en het voorschrijven van omgevingsmaatregelen. Bij bepaalde scenario's – waar binnenshuis voldoende bescherming is – is de bevolkingsdichtheid dan geen primaire indicator voor de maatschappelijke ontwrichting. Het ministerie zal dit inzicht betrekken bij de beantwoording van vragen in de consultatie.

Uit het onderzoek blijkt dat het stappenplan uit het conceptrapport 'Aandachtgebieden rondom risicobronnen' fine-tuning nodig heeft om meer duidelijkheid te geven over het selecteren van scenario's. De onderzoekers komen met een gezamenlijk voorstel aan het RIVM voor fine-tuning van het stappenplan ten behoeve van de toekomstige herziening van de 'Handleiding risicoberekeningen'. De BC wil in de eindrapportage zien hoe de systematiek en scenariokeuze voor

complexe risicovolle activiteiten tot stand is gekomen en hoe de kans op dit scenario is meegewogen. Afgesproken wordt dat enkele leden van de BC hierover met de onderzoekers verder praten. De herziene versie van de 'Handleiding risicoberekeningen' moet er immers voor zorgen dat iedereen die hiermee werkt, uitkomt op gelijke scenariokeuzes en grenzen/afstanden voor de aandachtsgebieden. Voor de *niet complexe risicovolle activiteiten* is het stappenplan uit het conceptrapport 'Aandachtgebieden rondom risicobronnen' doorlopen en is in het BKL een tabel met een aantal standaardafstanden opgenomen.

De onderzoekers vragen een nadere duiding bij de aanwijzing van aandachtsgebieden voor transport (in het verlengde van de plasbrandaandachtsgebieden in Basisnet). Voorbeeld; het plasbrandaandachtsgebied uit het Basisnet is een brandvoorschriftengebied, maar is het wel gewenst als IenM voor Basisnet en buisleidingen alle aandachtsgebieden automatisch ook aanwijst als voorschriftengebied? Kortom, hoe komen we (op basis van breed maatschappelijk draagvlak) tot een landelijke politieke keuze: wanneer is er een aandachtsgebied resp. voorschriftengebied? De aanwijzing van de aandachtsgebieden vindt plaats boven een bepaalde vervoersfrequentie, daarna volgt een politieke keuze of (een deel van) deze gebieden is aangewezen als voorschriftengebied, zodat omgevingsmaatregelen worden voorgeschreven. De BC vraagt om enkele uitlegbare keuzevarianten in beeld te brengen, waarbij onderscheid gemaakt wordt tussen het aandachtsgebied én het voorschriftengebied. De bepaling van de uiteindelijke drempelwaarden is een beleidskeuze, na een zorgvuldig consequentieonderzoek naar wenselijkheid, haalbaarheid en betaalbaarheid.

De onderzoekers vragen extra aandacht voor de 'nee, tenzij' bepaling voor zeer kwetsbare gebouwen; hierdoor krijgt het aandachtsgebied onbedoeld een etiket dat in dit gebied niets mogelijk is en dat bestaande en reeds geplande zeer kwetsbare gebouwen een saneringsdiscussie oproepen voor dit gebouw of de aanwezige risicobron. Als alternatief wordt een 'ja, mits' variant aangedragen waarbij voor nieuwe zeer kwetsbare gebouwen in het aandachtsgebied het voorschriftengebied niet mag worden uitgezet zodat omgevingsmaatregelen verplicht zijn. Het kostenverhogende effect hiervan zal mogelijk voldoende druk geven om een alternatieve locatie buiten het aandachtsgebied te kiezen. Het ministerie zal dit inzicht betrekken bij de beantwoording van vragen in de consultatie.

De presentatie, met bijbehorende duiding en besproken aanvullingen worden binnen een week rondgestuurd. De rondgestuurde stukken bieden alle aanwezigen de mogelijkheid om meer aan hun achterban te laten zien over de voortgang van het onderzoek en ter eerste duiding van onderzoeksresultaten. De BC kiest voor een degelijke eindrapportage boven de in de opdracht afgesproken opleverdatum van 1 oktober. Hiervoor zijn twee redenen: de uitkomsten komen te laat voor de inbreng van partijen in de internetconsultatie en ze moeten afdoende antwoord geven op de vragen en voorbehouden die partijen in de consultatie aan het ministerie voorleggen. Op 13 oktober wordt het eindrapport in de BC besproken.

De onderzoekers en BC constateren dat de praktische toepasbaarheid van omgevingsveiligheid in de Omgevingswet steeds duidelijker wordt. Het nieuwe instrument verbindt optredende effecten en omgevingsmaatregelen. Naar aanleiding van deze vergadering kan er verder gewerkt worden aan het zo helder mogelijk formuleren van de besluiten onder de Omgevingswet en aan het uitrollen van het nieuwe omgevingsveiligheidsbeleid in het stelsel van de Omgevingswet.